

El món el 2017: deu temes que marcaran l'agenda internacional

Inestable, perillós, pertorbador, masculí i impredecible. Així és com els analistes del CIDOB imaginem el 2017 en el pla internacional. El principal epicentre serà la Casa Blanca, però qüestions com els refugiats, el gihadisme de l'Estat Islàmic, Turquia, les eleccions a França o el canvi climàtic són ja a l'agenda dels deu reptes més greus al món que vindrà.

Eduard Soler i Lecha i Eckart Woertz (CIDOB)

Inestable. Així és com imaginem el 2017. Hi haurà diversos epicentres i el principal serà la Casa Blanca. **Perillós.** Esdeveniments puntuals, encara que siguin improbables, poden tenir un efecte desestabilitzador a escala global. Una inversemblant però malgrat tot possible victòria de Marine Le Pen en les eleccions franceses n'és el millor exemple. **Pertorbador.** Com ho són les imatges de milers de persones intentant creuar la Mediterrània o les de la fam al Iemen. I el pitjor és que acabem pensant que no s'hi pot fer res i es miri cap a un altre costat. **Masculí.** L'any 2016 va decebre aquells que esperaven que les dones obtinguessin un nivell de representació política sense precedent i, en canvi, l'any 2017 serà una exhibició de lideratge testosterònic, ja sigui a Washington, a Moscou, a Ankara o a Manila. **I impredecible.** Ja hem vist que és millor no apostar sobre els resultats de les eleccions i els referèndums. Com cada any, el CIDOB proposa una agenda de deu temes susceptibles de marcar l'agenda internacional. Són aquests:

1. Com de radicals seran els canvis en la política exterior dels EUA?

Durant les últimes setmanes del 2016, vam estar pendents dels nomenaments de Donald Trump per als càrrecs clau. L'any 2017, ja no ens fixarem en els noms, sinó en accions, polítiques i estratègies. Les decisions i els gestos cap a Rússia, Mèxic, Cuba i l'Iran marcaran el termòmetre del canvi o de la continuïtat i permetran veure com d'autònoma és la nova Administració en el disseny de la seva política exterior. També és important veure com aliats i rivals intenten marcar el camí. Per exemple, des d'Israel s'intentarà comprovar si Trump els ha estès realment un xec en blanc; Rússia pot tenir la temptació de desestabilitzar l'OTAN encara més; tampoc s'han de descartar noves provocacions de Corea del Nord. Finalment, un gran atac terrorista als Estats Units o en contra dels interessos nord-americans a l'estranger podria donar lloc a una resposta agressiva, de conseqüències imprevisibles.

2. Desconstruir l'ordre mundial o canviar-lo de mans?

Es parla molt del desordre mundial i del col·lapse de l'ordre liberal basat en les normes. Paradoxalment, aquells actors que van fundar l'ordre mundial són cada cop menys fermes en la seva defensa i aquells que inicialment el van percebre com una imposició ara estan desitjosos de fer-se'l seu. Hauríem d'estar atents a les conseqüències de la decisió de diversos països africans de retirar-se del Tribunal Penal Internacional. En matèria comercial, la nostàlgia proteccionista guanyarà

terreny, especialment a Occident. I, en aquest context, la Xina mereix una atenció especial. És un actor global que pot desafiar algunes de les institucions de l'ordre mundial liberal, cooptar-les o simplement anar per lliure. A més, el 2017 seguirem debatent sobre la sostenibilitat del seu model econòmic i la resiliència del seu sistema polític. Especialment, quan a la tardor se celebri el 19è Congrés del Partit Comunista. Finalment, perquè és una potència que apareix com a actor conservador quan es tracta de les nocions clàssiques de sobirania, no-interferència i política de les grans potències, però esdevé revisionista quan les normes són contràries als seus interessos. Les controvèrsies sobre la Llei del mar i la seva aplicabilitat en el mar del Sud de la Xina seguiran sent-ne l'exemple més clar.

3. Aprofundirà la pujada de tipus d'interès la crisi als mercats emergents?

La presidència entrant de Trump estarà marcada per la despesa en infraestructura finançada pel deute, la pujada del tipus d'interès i l'apreciació del dòlar. La Unió Europea seguirà una política diferent i veurà l'apreciació del dòlar com una oportunitat per millorar la seva competitivitat. En canvi, les economies emergents sentiran que la seva lluna de mel amb els inversors està arribant al final. Per a molts, els serà més difícil emetre i refinançar el deute pendent en dòlars, així com atraure inversió estrangera. Probablement això comportarà més impagaments empresarials i qualificacions de deute públic més baixes. Però no tots els emergents se'n veuran igualment afectats. Aquells que tenen grans quantitats de deute denominat en dòlars (el del Brasil és el segon més gran, després del de la Xina) o aquells amb un alt volum de deute en dòlars a curt termini (a Turquia representa el 8% del seu PIB) són els més vulnerables. En canvi, els que tenen importants reserves en dòlars com la Xina o Corea del Sud poden resistir millor la tempesta que s'acosta.

4. Canvi climàtic i renovables: s'imposarà l'economia a l'Administració de Trump?

La línia tradicional del Partit Republicà, els nomenaments de declarats negacionistes i el fet que el mateix president hagués descrit el canvi climàtic com una conspiració de la Xina per minar la competitivitat dels Estats Units situen aquest dossier entre aquells on els canvis poden ser més bruscos. Als Estats Units es produirà un xoc d'interessos: entre els que volen promocionar l'economia del petroli i del carbó i els que han invertit i continuaran invertint en unes energies renovables cada vegada més competitives. El desafiament principal ja no és el seu preu, sinó el seu emmagatzematge, que pot resoldre la intermitència i promoure la seva inclusió en la xarxa elèctrica. La reacció de la Xina, de l'Índia i de la Unió Europea davant l'obstrucció republicana en la lluita contra el canvi climàtic també serà crucial. Aquest any hauríem de començar a veure si els factors econòmics i tecnològics poden imposar-se sobre la voluntat reguladora (o desreguladora) de l'Administració de Trump.

5. El gihadisme més enllà de l'ISIS i el futur de Síria i de l'Iraq

El control territorial de l'organització Estat Islàmic (coneguda per ISIS, per la sigla en anglès) seguirà en retrocés. Tard o d'hora perdrà el control de Mossul. Però, en comptes de desaparèixer, es transformarà en una organització de caràcter mafiós i no s'aturarà la violència terrorista al conjunt de l'Iraq. Els retrocessos territorials de l'ISIS a Síria podrien ser més limitats. Al règim d'Al-Assad i als seus aliats russos i iranians els interessa explotar l'amenaça de l'ISIS. Per això prioritzaran la lluita contra grups rebels al nord-oest del país, i els intents per arribar a una solució política i militar

del conflicte seguiran sent fràgils i parcials. En tot cas, la marca de l'ISIS d'aparent invencibilitat quedarà tocada. I això, sumat al retorn de combatents, incentivarà encara més que hi hagi atacs terroristes a Europa i a la regió. Amb totes les mirades posades sobre l'ISIS i els esdeveniments a Síria i a l'Iraq, altres fonts d'inestabilitat poden passar desapercibudes. Egipte representa un risc sistèmic. La situació al Iemen és dramàtica, i l'Aràbia Saudita ha quedat atrapada. I el conflicte araboisraelià es podria revifar durant un any en què Netanyahu pot posar a prova la lleialtat del nou Govern nord-americà i en què es compleixen 30 de la primera 'intifada'.

6. Mai havia desaparegut: la prolongada crisi dels refugiats

Massa sovint, l'atenció es posarà només en aquells que intenten arribar a Europa. La situació dels desplaçats interns i els abusos comesos en trànsit romandran a l'ombra. Potser Turquia amenaçarà de cancel·lar el seu acord sobre els refugiats amb la UE, però potser no acabarà fent-ho perquè perdria un potent instrument de pressió. La ruta dels Balcans romandrà tancada, però el trànsit per la ruta central s'intensificarà. Schengen pot suspendre's de nou si Itàlia recorre a la pràctica d'obrir pas cap al nord. I no serà gens fàcil que hi hagi progressos en el Sistema Europeu Comú d'Asil (SECA), ja que aquest implicaria un major "repartiment de responsabilitats" i pocs són els que estan disposats a assumir-ho. En canvi, veurem impulsos cap a una major comunitarització de les polítiques de control de fronteres (per exemple, promovent una guàrdia costanera i fronterera europea) i es continuaran explorant acords de readmissió amb els països de trànsit i d'origen. Potser acabarem l'any amb la impressió que una "crisi dels refugiats" que se suposava europea s'ha anat convertint en un problema grec i italià.

7. Segrestarà la dreta populista la Unió Europea?

Atrinxada a Polònia i a Hongria i encoratjada amb el vot del 'Brexit' i la victòria electoral de Donald Trump, la dreta populista coneixerà un major auge a Europa el 2017. Els votants dels Països Baixos, de França i d'Alemanya determinaran el futur de la UE, just en el moment en què aquesta intentarà negociar amb el Regne Unit un acord sobre el 'Brexit'. Ara per ara, les possibilitats que Wilders, Le Pen o Alternativa per Alemanya assoleixin posicions de Govern són remotes, excepte potser a Holanda. Però un atac terrorista, una nova crisi migratòria o importants escàndols polítics es podrien traduir en vots. Si això passés, especialment a França, la Unió Europea seria davant d'un desafiament existencial. Encara que la dreta populista no arribi a governar a Europa Occidental, la seva influència indirecta serà considerable. Marcarà agendes i complicarà la formació de coalicions. A més, les vulnerabilitats d'Europa seran explotades per altres actors com Rússia i Turquia. La Unió Europea seguirà estant en males condicions per controlar el seu propi destí i satisfer les expectatives dels ciutadans.

8. Putin ha tocat sostre?

Putin no podia haver desitjat un inici del 2017 més prometedori: un president amic s'asseurà al Despatx Oval, Europa seguirà atrafegada ocupant-se dels seus propis problemes i divisions, Turquia insisteix a explorar un nou començament de les seves relacions amb Rússia, l'OPEP està per fi intentant augmentar el preu del petroli i els aliats de Rússia a Síria han aconseguit apoderar-se d'Alep. El Kremlin pressionarà perquè les sancions que li han estat imposades s'aixequin totalment o parcialment i intentarà (re)construir aliances, emfatitzant que el terrorisme gihadista és una amenaça compartida. Però Putin no pot confiar-se. Tot i que posar a prova els límits de la solidaritat entre els membres de l'OTAN sigui temptador, quan s'obre una crisi, aquesta cobra vida pròpia i no sempre se sap tancar-la. A Síria el risc és no retirar-se a temps. Afegim a aquest catàleg de riscos elements estructurals com la baixa productivitat, unes infraestructures deficientes i la dependència

de l'energia i de l'exportació d'armes. Putin va acabar l'any molt millor del que esperava, però de cara al futur és possible que hagi de moderar les seves expectatives i calibrar bé els riscos.

9. Aterratges forçosos a l'Amèrica Llatina

Uns quants anys enrere, el continent estava en auge i el Brasil es projectava com un actor global. Avui dia, les perspectives econòmiques per a països com Mèxic, l'Equador, l'Argentina, Colòmbia i el Brasil són dolentes, almenys a curt termini. Per no parlar de Veneçuela, on la població patirà les conseqüències de la polarització política i de les polítiques econòmiques disfuncionals d'un país addicte als alts preus del petroli. Xile i el Perú poden ser les úniques excepcions d'aquest escenari ombrívol. Quan el món miri a l'Amèrica Llatina, l'atenció també se centrarà en els efectes de les decisions dels Estats Units en les qüestions relacionades amb el comerç i les migracions, amb especial impacte a Mèxic; el grau d'obertura de la Cuba post-Fidel; com avança el procés de pau a Colòmbia i la posició clau del continent en els fluxos il·lícits, sobretot el tràfic de drogues, que té un efecte desestabilitzador que s'estén a milers de quilòmetres de distància, com hem vist a l'Àfrica Occidental. A remolc dels seus problemes econòmics estructurals, focalitzada en discrepàncies internes a curt termini i sense un lideratge regional fort, l'Amèrica Llatina haurà d'esperar un quant temps per tornar a enlairar-se.

10. Les societats africanes s'aixequen... però els líders es resisteixen al canvi

Per tot Àfrica, la societat està demanant als governs que retin comptes. Activistes joves, urbans i ben connectats reclamen que se'ls escolti. L'any 2017 veurem com la fractura entre les elits i la ciutadania s'eixampla i desferma crisis polítiques. Cal parar atenció a la República Democràtica del Congo. Si s'ajornessin de nou les eleccions i Joseph Kabila s'aferrés tossudament al poder, la situació degeneraria ràpidament. Etiòpia, que era vista com una àncora d'estabilitat i una experiència federal elogiada, s'està tornant més inestable i repressiva. Encara que és un país molt més petit, la manera com Gàmbia resolgui la seva crisi política pot tenir un efecte regional perquè el que està en joc és quant pot resistir-se un governant africà a deixar el poder quan no solament la ciutadania sinó també organitzacions regionals li ho exigeixen. A més, s'assoliran nivells més alts de violència en diverses crisis. L'ONU ja ha advertit que el Sudan del Sud pot convertir-se en una nova Ruanda i l'Oficina per a la Coordinació d'Assumptes Humanitaris de les Nacions Unides (OCHA) també ha advertit que s'està gestant una crisi humanitària a Borno (al nord de Nigèria). Aquesta llista podria ampliar-se a tota la Banya d'Àfrica, la República Centreafricana, el Sudan i Burundi.

Una advertència: pot empitjorar

"Les prediccions són difícils, especialment sobre el futur", va dir una vegada George Bernard Shaw amb la seva agudes habitual. Quan acaba l'any, és fàcil identificar problemes que havien passat desapercebuts (com l'intent de cop d'Estat a Turquia) i veure com resultats electorals improbables fa alguns mesos han acabat produint-se (com la victòria de Trump). Per al 2017 ja hem identificat molts riscos: conflictes territorials al mar del sud de la Xina, una escalada militar entre l'Aràbia Saudita o Israel i l'Iran per involucrar els Estats Units en el conflicte, el col·lapse de Veneçuela, una guerra híbrida de Rússia al Bàltic per posar a prova la determinació de l'OTAN, el segrest de la UE per part de l'extrema dreta, una Corea del Nord desafiant, episodis genocides al Sudan del Sud, violència política a la República Democràtica del Congo i atacs terroristes que poden alterar els processos electorals i forçar represàlies militars. Però també hem d'estar preparats per als "cignes negres" (esdeveniments imprevisibles fins que passen) i "rinoceronts grisos" (amenaces molt probables i de gran impacte però, no obstant això, ignorades). Tenim davant un camí perillós i ple de

sots, i és impossible predir com serà la destinació final.

50 dates per marcar al calendari

1 de gener: António Guterres assumeix la Secretaria General de les Nacions Unides. Guterres hereta un delicat procés de pau a Síria, una crisi migratòria, un Israel que desafia la resolució 2334 i la demanda d'unes mesures més eficaces en la lluita contra el canvi climàtic.

12 de gener: Converses per a la reunificació de Xipre. Després del fracàs de les converses del novembre del 2016, es reprendran les negociacions a Ginebra. Tots dos bàndols tenen la intenció d'accelerar les reunions per arribar a una solució integral com més aviat millor.

15 de gener: Conferència de Pau sobre l'Orient Mitjà. Els intents francesos per relançar el Procés de Pau a l'Orient Mitjà tenen poques possibilitats d'èxit a causa de l'oposició de Netanyahu i del suport que aquest rep del president electe Trump.

15-18 de gener: Fòrum Mundial de Dades de l'ONU. Sud-àfrica acollirà el fòrum per ajudar a crear consens sobre la generació de dades entre les oficines d'estadística nacionals i altres actors implicats. L'objectiu és treballar conjuntament en el desenvolupament de serveis de dades obertes per a les estadístiques oficials relatives al continent.

17-20 de gener: Fòrum Econòmic Mundial. La trobada anual, que tindrà lloc al municipi suís de Davos, reunirà els líders mundials per definir l'agenda mundial, regional i industrial. Serà la primera vegada que el president Xi Jinping assisteixi a la trobada, cosa que significa que l'esdeveniment recalcarà les ambicions mundials de la Xina.

20 de gener: Dia de la investidura als Estats Units. Aquesta data marcarà l'inici dels quatre anys de mandat de Donald Trump com a president dels Estats Units. Els moviments en la política interna i exterior de la nova Administració demostraran si Trump és realment capaç de fer "que els Estats Units tornin a ser grans".

22-31 de gener: Cimera de la Unió Africana. La cimera d'aquest any marcarà el 15è aniversari del reemplaçament de l'Organització per a la Unitat Africana (OAU, per la sigla en anglès) per la Unió Africana.

23 de gener: Converses de Pau sobre Síria a Astana. Un nou intent de trobar una solució política del conflicte que deriva d'un acord anterior negociat per Rússia, l'Iran i Turquia, deixant-ne al marge els EUA.

19 de febrer: Eleccions presidencials a l'Equador. Seran les primeres eleccions des del 2006 en què Rafael Correa, el president actual, no figurarà en les paperetes. El seu successor, Lenín Moreno, lidera les enquestes. No obstant això, segons el sistema electoral de l'Equador, se celebrarà una segona volta a menys que un dels candidats obtingui més del 50% dels vots.

22-24 de febrer: Cimera Mundial dels Oceans. La cimera, que tindrà lloc a Bali (Indonèsia), centrarà l'atenció en la manera de finançar una economia dels oceans sostenible amb l'impuls del capital i del sector privat.

Març: Negociacions del 'Brexit'. Segons Theresa May, a finals de març la Gran Bretanya iniciarà formalment les negociacions per a la sortida, les quals hauran d'acabar en un termini de dos anys.

15 de març: Eleccions generals als Països Baixos. Seran les primeres eleccions en què es posarà a prova l'èxit del populisme d'ultradreta, en aquest cas, del Partit per la Llibertat (PVV, per la sigla en neerlandès) de Geert Wilders.

25 de març: 60è aniversari del Tractat de Roma. L'aniversari podria ser una ocasió perquè els líders europeus es reuneixin i debatin els problemes a què s'enfronta la UE, i una nova visió, si cal.

26 de març: Elecció del cap de l'Executiu de Hong Kong. Des de les protestes de la Revolució dels Paraigües el 2014, a favor de l'elecció directa del cap de l'Executiu i no per nomenament de Pequín, la política de Hong Kong ha estat dividida. El titular pro Pequín des del 2012 va anunciar que no es presentaria al càrrec. El descontentament popular que es propaga en la política de Hong Kong pot donar lloc a conflictes amb la Xina.

Abril: Eleccions legislatives i locals a Algèria. A causa dels problemes de salut del president Buteflika, aquestes eleccions poden ser un camp de batalla per a la successió. Una taxa de participació baixa seria un indicador significatiu del descontentament popular.

23 d'abril: Primera ronda de les eleccions presidencials a França. Després de les eleccions als Països Baixos, de nou es posarà a prova la ultradreta a les urnes. Un bon resultat per a Marine Le Pen, líder de l'ultradreta Front Nacional (FN), generarà incerteses entre els líders europeus i els mercats a escala mundial.

4 de maig: Eleccions al Regne Unit. Aquest any se celebraran els comicis per als consells d'Anglaterra, d'Escòcia i de Gal·les, i per als alcaldes d'Anglaterra.

7 de maig: Segona volta de les eleccions presidencials a França. Si Le Pen arriba a la segona volta, l'única manera d'evitar una altra victòria de la ultradreta podria ser una alta participació i la capacitat de l'oposició per convèncer al públic del fet que Le Pen és una amenaça per als valors republicans de França.

9, 11 i 13 de maig: Festival d'Eurovisió. El certamen s'ha convertit en un assumpte polític al país amfitrió, Ucraïna. A causa de la dificultat per aconseguir fons del pressupost estatal, si Ucraïna no pot permetre's celebrar l'esdeveniment, Rússia, el país que va ocupar el segon lloc en el concurs l'any passat, substituirà Ucraïna.

14 de maig: Eleccions legislatives estatals a Renània del Nord-Westfàlia. Aquest Estat té més votants que el conjunt dels estats de l'est d'Alemanya, de manera que les eleccions a Renània del Nord-Westfàlia seran un important assaig abans de les eleccions nacionals d'aquest mateix any.

19 de maig: Eleccions presidencials a l'Iran. Seran les primeres eleccions per les quals passarà l'Iran des del llançament del tractat nuclear i són significatives per a les decisions polítiques de l'Iran a curt termini.

25 de maig: Reunió de l'OPEP. S'espera que, després de la reunió, els estats membres allarguin per algun temps les retallades en la producció.

Juny: Cimera de l'Organització de Cooperació de Xangai (SCO). La cimera està programada per celebrar-se a Astana, al juny. Aquest any, l'Índia i el Pakistan es convertiran formalment en membres de ple dret de l'organització. Serà la primera ampliació de l'SCO (per la sigla en anglès), però probablement no serà l'última. Potser a mitjà termini s'hi inclourà també un o diversos dels observadors actuals (l'Afganistan, Bielorússia, l'Iran o Mongòlia).

5 de juny: 50è aniversari de la Naksa. L'aniversari de l'ocupació podria desfermar més onades de

violència entre els palestins, especialment els joves, i l'Estat israelià.

Juliol: Cimera de l'OTAN. L'esdeveniment tindrà lloc, per primera vegada, a la nova seu de l'OTAN a Brussel·les, probablement al juliol.

7 i 8 de juliol: Cimera del G-20 a Hamburg. Els líders de les principals economies mundials es reuniran per parlar de governança mundial, especialment en assumptes relacionats amb l'estabilitat, la responsabilitat i la viabilitat.

Finals de juliol: Eleccions presidencials a l'Índia. A l'Índia hi haurà eleccions abans del juliol. L'objectiu del partit en el Govern, el Bharatiya Janata Party (BJP), és expandir la seva empremta nacional i consolidar el seu paper com a principal força política de l'Índia. La contesa presidencial serà precedida per eleccions en estats clau com el Panjab i Uttar Pradesh.

4 d'agost: Eleccions presidencials a Ruanda. Paul Kagame es presentarà per al seu tercer període en el càrrec. Fa alguns mesos, un referèndum va aprovar les esmenes constitucionals que admeten aquesta possibilitat. Aquest referèndum també va aprovar la reducció del mandat presidencial de set a cinc anys, tot i que aquest canvi no entrarà en vigor fins al 2024.

8 d'agost: Eleccions generals a Kenya. Les eleccions han estat un assumpte molt problemàtic en la història recent del país. El 2007, més de 1.300 persones van ser assassinades i 600.000 persones desplaçades a causa de la violència electoral. Les tensions probablement augmentaran a mesura que s'acosti la data dels comicis.

Entre el 27 d'agost i el 22 d'octubre: Eleccions federals a Alemanya. En el càrrec de cancellera des del 2005, Angela Merkel ha anunciat que s'hi presentarà per a un quart mandat. No obstant això, el partit ultradretà Alternativa per a Alemanya (AfD, per la sigla en alemany), que va obtenir resultats força bons en les eleccions estatals i locals, rebrà cada vegada més suport popular depenent de les polítiques de Merkel sobre migració i de l'oposició a la qual s'enfronti la cancellera.

11 de setembre: Eleccions parlamentàries a Noruega. En les eleccions del 2013, la coalició de centreesquerra va lliurar el poder a una coalició entre els conservadors (Høyre) i el Partit del Progrés (FrP, per la sigla en noruec), defensor de les polítiques de lliure mercat però acusat de populisme. Focalitzant-se en qüestions com la rebaixa d'impostos, la construcció de carreteres i unes polítiques sobre immigració més estrictes, el Partit del Progrés ha guanyat cada vegada més popularitat. La pregunta és si el centredreta pot conservar el poder aplicant aquestes polítiques.

12-25 de setembre: 72a sessió de l'Assemblea General de les Nacions Unides. Amb l'elecció de Donald Trump com a pròxim president dels Estats Units (les declaracions del qual han contradit les Nacions Unides en assumptes com els drets humans, els refugiats, el canvi climàtic i el procés de pau a l'Orient Mitjà), l'ONU es dirigeix cap a una relació amb els EUA nova i potencialment desafiant.

26 de setembre: Fi del 2n Pla de reubicació d'emergència. Després del fracàs dels estats membres per complir aquest programa, la Unió Europea haurà de decidir-se sobre el pas següent per abordar l'assumpte de la reubicació dels refugiats.

Abans de final d'any: Eleccions presidencials al Kirguizistan. Atambàiev, el president actual, ha repetit amb insistència que no buscarà el càrrec de primer ministre ni cap altre càrrec polític d'àmbit nacional. El procés electoral posarà a prova la resiliència i la credibilitat del sistema parcialment democràtic del país.

10 d'octubre: Eleccions generals a Libèria. La guerra civil de Libèria encara enfosqueix el paisatge

polític actual del país: molts dels que van ser alts funcionaris durant aquest període participen en les eleccions.

24-27 d'octubre: 19è Congrés Nacional del Partit Comunista de la Xina. La normativa sobre jubilació exigeix la substitució de fins a 11 dels 25 membres del politburó en el Govern, entre els quals hi ha cinc dels set membres del seu Comitè Permanent Suprem.

29 d'octubre: Eleccions legislatives a l'Argentina. S'hi renovarà un terç del Senat i gairebé la meitat de la Cambra dels Diputats, incloent-hi representants de la província de Buenos Aires, important estratègicament i simbòlica. Tot i enfrontar-se a procediments judicials, l'anterior presidenta Cristina Kirchner ha llançat una campanya decidida per presentar-hi la seva candidatura.

6-17 de novembre: COP 23 de la UNFCCC. Fiji organitzarà la 23a Conferència de les Parts (COP 23) de la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (UNFCCC, per la sigla en anglès), que tindrà lloc a Bonn (Alemanya). Com a primer país a ratificar tant el Protocol de Kyoto com els Acords de París, és probable que Fiji reiteri el seu reclam a Trump perquè canviï la seva postura sobre el canvi climàtic.

7 de novembre: Centenari de la Revolució Russa. Serà interessant veure quina importància dóna el Kremlin a la commemoració d'un fet que ha marcat la història russa i la del món sencer. Sobretot, si recordem que Putin va dir una vegada que la fi de la Unió Soviètica va ser una de les majors catàstrofes del segle XX.

19 de novembre: Eleccions generals a Xile. L'expresident Sebastián Piñera (2010-2014) lidera les enquestes. No obstant això, no és clar si es presentarà a la presidència. Va declarar que ho comunicaria al mes de març del 2017. El nombre d'indecisos és alt, de manera que el resultat de les eleccions és difícil de predir. Dependrà de la decisió de Piñera i de les possibles coalicions que es constitueixin en els mesos vinents.

26 de novembre: Eleccions presidencials a Hondures. L'expresident Manuel Zelaya, destituït pel cop d'Estat de 2009, ha criticat la candidatura a la reelecció del president Juan Orlando Hernández. Zelaya i els seus seguidors ho defineixen com un acte il·legal.

20 de desembre: Eleccions presidencials a Corea del Sud. Després de l'escàndol de corrupció que va esclatar a l'octubre del 2016, en el qual està implicada l'actual presidenta, Park Geun-hye, la majoria de l'Assemblea Nacional va votar a favor de la seva destitució. El procés electoral arriba en un context d'agitació política que probablement no desapareixerà en els pròxims mesos.

Pendent de data: Eleccions locals a Tunísia. Les eleccions permetran als tunisians votar els seus representants locals per primera vegada des de les revoltes del 2011. Serà important prendre nota de la taxa de participació de la joventut, cada vegada més implicada en política des del 2011.

Pendent de data: Cimera de l'ASEAN. El 2017 es compleixen 50 anys de la cimera de l'Associació de Nacions del Sud-Est Asiàtic (ASEAN, per la sigla en anglès), que serà presidida per les Filipines. Aquesta cimera posarà en relleu el paper regional de Manila.

Pendent de data: Eleccions generals al Líban. Com que el Parlament actual, en funcions des del 2009, va ampliar el seu propi mandat dues vegades enmig d'una oposició ferotge, aquesta serà la primera votació legislativa en vuit anys.

Pendent de data: Eleccions legislatives a Angola. El president, José Eduardo dos Santos, al poder des del 1979, va assenyalar que potser no es presentarà a les urnes per a la seva reelecció.

Pendent de data: Proposta de referèndum a Catalunya. El Govern català ha anunciat que abans que acabi el setembre celebrarà un referèndum sobre la independència de Catalunya. El Govern espanyol ha reiterat que no es produirà.

Pendent de data: Possible referèndum constitucional a Turquia. Es preveu celebrar un referèndum sobre canvis constitucionals a l'estiu que ve. L'esmena més destacada i controvertida és la introducció d'una presidència executiva que reemplaci l'actual sistema parlamentari.

Pendent de data: Eleccions generals a Tailàndia. La mort a l'octubre del 2016 del rei tailandès Bhumibol Adulyadej (que va beneir el cop militar de maig del 2014) va generar una tempesta en la política tailandesa. Si bé les noves eleccions tailandeses poden avançar un Govern civil, la polarització entre la classe mitjana urbana i les zones rurals pobles densament poblades —principal problema del país— no sembla que s'hagi de resoldre aviat.

Pendent de data: Eleccions generals a la República Democràtica del Congo. Després de l'acord a què es va arribar per posar fi al mandat de Joseph Kabila, podria produir-se la primera transferència de poder pacífica des de la independència. Si les parts mantenen l'acordat, Kabila no podrà canviar la Constitució per romandre en el poder i hi haurà eleccions abans que acabi l'any.

Aquest article és una versió reduïda d'una [Nota Internacional publicada per CIDOB l'11 de gener de 2017](#). És el resultat d'una reflexió col·lectiva de part de l'equip d'investigació del CIDOB. Coordinada i editada per l'Eduard Soler i Lecha i l'Eckart Woertz, s'ha beneficiat de les contribucions de l'Anna Ayuso, en Jordi Bacaria, l'Anna Bardolet, en Moussa Bourekba, en Luigi Carafa, la Carmen Claudín, la Paula de Castro, la Carme Colomina, l'Elena Dal Zotto, en Nicolás de Pedro, l'Anna Estrada, en Francesc Fàbregues, l'Oriol Farrès, la Blanca Garcès, en Francis Ghilès, en Sean Golden, la Susanne Gratius, la Kiera Hepford, la Daria Kalashnikova, la Irene Martínez, l'Óscar Mateos, en Pol Morillas, en Jordi Quero, l'Elena Sánchez, l'Héctor Sánchez, en John Slocum, la Melike Janine Sökmen, en Pere Vilanova i en Santiago Villar.